

Svitlana Kapitanets
*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Research Department of Customs and Economic Security
Research Institute of Financial Policy,
State Tax University*

Капітанець С.В.
*к.п.н, доцент,
завідувач науково-дослідного відділу митної та економічної безпеки
Науково-дослідного інституту фінансової політики
Державного податкового університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-50>

TRAINING OF THE STATE CUSTOMS SERVICE PERSONNEL TO APPLY THE COMMON TRANSIT PROCEDURE

ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ СПІЛЬНОГО ТРАНЗИТУ

Реалії українського сьогодення ставлять високі вимоги як до державних інституцій, так і суспільства в цілому. З одного боку, в нашій державі відбуваються складні соціально-політичні перетворення, реформування економічних відносин, що потребують формування збалансованої системи органів публічного управління, здатних забезпечити вирішення важливих соціально-економічних проблем. З другого боку, російська анексія Криму, війна на українському Сході, пандемія Covid-19, повномасштабне вторгнення РФ та введення воєнного стану в Україні зруйнували сталі підходи до організації роботи в усіх державних інституціях, зокрема тих, які забезпечують стабільність та економічну безпеку в державі. Однією з таких інституцій є Державна митна служба України (далі – Держмитслужба).

За таких умов сталість функціонування держави, її економічний і соціальний розвиток неможливі без високопрофесійного персоналу органів публічної влади, здатного приймати відповідальні рішення в умовах глобальних та локальних викликів, пов'язаних з періодичною появою ендегенних або екзогенних негативних впливів на національну економіку, котрі можуть непрогнозовано з'являтися та становити серйозні загрози з невідомими наслідками та небезпеками. Відповідно, держава і суспільство потребують підготовки нової генерації фахівців органів державної влади, у тому числі Держмитслужби, з сучасними знаннями зі стратегічного менеджменту, ефективного управління змінами та довгострокового планування, управління проектами, часом та стресом, передових методик комунікації, тощо.

Зауважимо, що протягом останнього десятиліття відбулися істотні зміни в економічному, суспільному та соціальному житті, а саме зріс загальний та професійний рівень учасників зовнішньоекономічної діяльності. Стрімко розвиваються міжвідомчі інформаційні-комунікаційні процеси, а також нові технології, котрі можуть використовуватися митницею, як от системи безпілотних літальних апаратів (БПЛА) для моніторингу пересування осіб і транспортних засобів, супутникові зображення для оптимізації управління сухопутними або морськими кордонами. Усе це потребує постійного аналізування ситуації і, своєю чергою, удосконалення професійної підготовки кадрів системи митних органів.

Окрім вищезазначеного, впевнений євроінтеграційний поступ України, підтверджений прищвидшеним виконанням статей 76, 84 Угоди про асоціацію

між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [1] та додатка XV до цієї Угоди робить об'єктивно необхідним оновлення знань та вмінь посадових осіб Держмитслужби для виконання завдань в рамках професійної діяльності, зокрема щодо застосування процедури спільного транзиту. Варто врахувати, що ця процедура, визначена відповідною Конвенцією [2], у свій час була абсолютно новою як для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, так і посадових осіб митних органів, а отже – її застосування в Україні передбачало не лише розроблення нормативно-правової бази, а й належну підготовку учасників процедури спільного транзиту. Саме тому, одночасно з напрацюванням та затвердженням методичних рекомендації щодо особливостей виконання митних формальностей із використанням декларацій окремих типів, застосування фінансових гарантій та взаємодії митних органів і підприємств під час поміщення товарів у режим спільного транзиту відбувалось навчання митників та представників бізнесу. Навчалися посадові особи митниць на базі Департаменту спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Держмитслужби за затвердженою програмою підготовки (2 тижні самостійного дистанційного навчання та 2 дні – навчання в режимі он-лайн тренінгу). Протягом лише листопада 2020 – травня 2021 року на базі згаданого Департаменту пройшли навчання близько 300 митників з усієї України. Посадові особи митниць з базовою підготовкою (3-5 з кожної митниці) надавали практичну підтримку іншим посадовим особам митниці на рівні відповідної митниці. Подальша робота з навчання персоналу проводилась на рівні митниць без відриву від роботи та із залученням Департаменту спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Держмитслужби за бажанням. Понад 4500 митників, які займаються митним оформленням, зареєстровані в системі NCTS та пройшли навчання для роботи з NCTS.

Доволі важливе значення мала підготовка посадовців Держмитслужби, яких визначили відповідальними за опрацювання запитів користувачів національної електронної транзитної системи (далі – ЕТС) в рамках роботи Служби підтримки з питань спільного транзиту. Адже, опрацювання запитів включає аналіз проблеми, формування відповіді по суті запиту, надання консультативно-методологічної допомоги. До того ж посадові особи митного органу, які увійшли до Служби підтримки, здійснюють щоденний моніторинг, аналіз та систематизацію запитів користувачів ЕТС, надають опрацьовану інформацію Відділу прес-служби та взаємодії з громадськістю Держмитслужби. Успішне виконання подібних завдань і функцій забезпечується постійним удосконаленням рівня професійної компетентності, зокрема під час навчальних семінарів з питань процедури спільного транзиту із залученням до їх проведення експертів проекту «Програма ЄС з підтримки управління державними фінансами в Україні» (EU4PFM).

Позитивним досвідом закріплення знань щодо режиму спільного транзиту, набуття відповідних навичок у посадовців митниць стали щотижневі наради та зустрічі митників з суб'єктами господарювання, які працюють в зоні тієї чи іншої митниці. Водночас, це сприяло розвитку конструктивної комунікації представників митних органів та бізнесу.

Посадові особи митних органів також мають можливість самостійно удосконалювати свої знання у сфері спільного транзиту. Для кращого розуміння сутності, особливостей і переваг процедури спільного транзиту на офіційному веб-сайті Держмитслужби розміщені тематичні інфографіки та інша інформація, яка постійно оновлюється [3]. На цьому ж сайті у підрозділі «Методичні та навчальні матеріали» розділу «Режим Спільного транзиту (NCTS)» знаходяться Методичні рекомендації щодо заповнення митної декларації на товари при їх поміщенні

у митний режим транзиту на умовах Конвенції про процедуру спільного транзиту, презентацію з онлайн семінару «Приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту. Перехід до міжнародного застосування NCTS в Україні», інструктивні матеріали щодо використання ІТ-ресурсів, пов'язаних з застосуванням процедури спільного транзиту. Так само на відомчому сайті у рубриці «Запитання та відповіді» розділу «Режим спільного транзиту (NCTS)» деталізуються ключові аспекти заснування та функціонування нової транзитної системи.

Таким чином, професійна підготовка посадових осіб митних органів є важливою складовою кадрової політики Держмитслужби, а її удосконалення сприяє зміцненню митної інституції. Вагомості питанню додають модернізація української митниці з чітким акцентом на європейські стандарти та зміцненням кадрового потенціалу, особливі умови служби посадовців системи митних органів, що пов'язані з реалізацією наданих повноважень у митній сфері та з метою забезпечення якісного виконання основних завдань та функцій Держмитслужби. З огляду на постійне зростання вимог до персоналу Держмитслужби з точки зору його професійного розвитку, особливого значення набуває запровадження сучасних освітніх технологій, актуалізація навчальних програм, належне науково-методичне забезпечення навчального процесу та створення умов для фахового зростання посадових осіб митних органів, їх безперервного навчання, уміння використовувати набуті знання при виконання посадових обов'язків.

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: міжнародний документ від 27.06.2014 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 09.01.2023).
2. Конвенція Про процедуру спільного транзиту : міжнародний документ від 20.05.1987 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text (дата звернення: 16.01.2023).
3. Спільний транзит (NCTS) – Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/rezhim-spilnogo-tranzitu-ncts> (дата звернення: 18.01.2023).